

OBSAH

Předmluva k českému vydání	9
Úvod	11
<i>Kapitola první Formulace výzkumného problému a obecné předpoklady výběru správných metod</i>	17
1. Obtíže při stanovení předmětu a rozsahu sociologie	17
2. Společenská a vědecká geneze výzkumných problémů v sociologii	21
3. Předmět výzkumu a výzkumný problém	25
4. Druhy otázek. Problém a hypotéza	26
5. Zkoumané jevy jako předmět zájmu a jako vzorek širší třídy jevů	29
6. Druhy výzkumu s „historickou“ intencí	32
7. Zpřesnění výzkumného problému a výzkumná sonda	34
8. Výběr výzkumných metod a konečná operacionalizace problému	38
9. Výzkumné předpoklady	42
<i>Kapitola druhá Sociální jevy a procesy</i>	50
1. Dva způsoby nazírání na lidi a na lidská seskupení	50
2. Chápání sociálních jevů a problém metodologické specifčnosti humanitních věd	53
3. Předměty mimolidského světa v očích sociologa	58
4. Proměnné charakterizující jedince v sociologických výzkumech	59
5. Lidská seskupení jako předmět zájmu sociologů. Významové rozdíly pojmu „skupina“	64
6. Vlastnosti lidských seskupení a vlastnosti jedinců	67

7. Strukturální vlastnosti seskupení a normativní regulá- tory lidského chování	77
8. Dva přístupy ke kulturním jevům	82
9. Průřezové vlastnosti lidských skupin a dynamické pojetí událostí a procesů v nich probíhajících	88
<i>Kapitola třetí Pojmy a ukazatele</i>	90
1. Termíny a pojmy sociologického jazyka	90
2. Názvy individuální a obecné, univerzální a historické	93
3. Definice pojmů	95
4. Definice částečné a probabilistické	100
5. Syndromatické pojmy a teoretické modely jevů	103
6. Kvalitativní a kvantitativní proměnné	106
7. Klasifikace a typologie	110
8. Pozorovatelné vlastnosti, dispoziční rysy a odvozené „skryté proměnné“ v obsahu sociologických pojmů	117
9. Druhy ukazatelů v sociologických výzkumech	120
10. Chování, výpovědi a materiální předměty jako ukaza- tele sociologických proměnných	129
11. Mimoformální kritéria užitečnosti sociologických pojmů	136
12. Emocionálně zbarvené termíny v sociologické pojmové aparatuře	139
<i>Kapitola čtvrtá Druhy tvrzení</i>	142
1. Stupeň obecnosti tvrzení	142
2. Početní charakteristiky populace. Relativní četnosti jevů a statistické závislosti mezi proměnnými	146
3. Probabilistická tvrzení	153
4. Časově prostorové a jiné strukturální vztahy mezi prvky souborů	155
5. Příčinné teze a teze o koexistenci nebo následnosti událostí	158
6. Druhy příčinných vazeb mezi dichotomickými pro- měnnými	162
7. Vazby mezi kvantitativními a kvalitativními proměn- nými	168
8. Funkční vazby dvou kvantitativních proměnných	171
9. Vícerozměrné závislosti kvantitativních proměnných	182

10. Typ proměnné a charakter teze o závislostech měřitelných vlastností	188
11. Druhy tvrzení o dynamice sociálních procesů	190
12. Eliptické výroky ve společenských vědách	199
13. Tautologická tvrzení	202
14. Empirické teze a hodnotící soudy o společenské skutečnosti	206
<i>Kapitola pátá Zdůvodňování tvrzení. Empirická kontrola hypotéz</i>	212
1. Role pozorovacích soudů při zdůvodňování tvrzení empirických věd	212
2. Individuální výroky a induktivní zdůvodňování obecných výroků	217
3. Pravidla eliminační indukce	224
4. Experimentální kontrola nezávislých proměnných a verifikace příčinných hypotéz	228
5. Statistické nebo historické důsledky podmíněných závislostí	232
6. Obtíže s verifikací obecných společenských zákonů a náhradní funkce časově prostorových souřadnic	239
7. Genetická determinace sociologických zákonitostí	242
8. Experimentální výzkumy a neexperimentální metody verifikace příčinných hypotéz	246
9. Zobecnění závěrů a problém reprezentativnosti výběrového souboru	256
10. Zásady statistické indukce	261
11. Vliv předchozích poznatků na interpretaci výsledků výzkumu	270
<i>Kapitola šestá Výklad událostí</i>	273
1. Obecné výkladové schéma	273
2. Výklad událostí a jejich souborů pomocí statistických tvrzení	278
3. Neúplné výklady	280
4. Hypotetické výklady	283
5. Konkurenční a komplementární výklady	285
6. Výklad lidského chování pomocí jeho motivů	288
7. „Matricové“ zákony ve výkladu lidského chování	292

8. Genetické výklady	294
9. Teleologické výklady	299
<i>Kapitola sedmá Výstavba teorie</i>	303
1. Různé významy termínu „teorie“	303
2. Předmětová systematizace. Typologická systematizace a inventáře teoretických tvrzení	307
3. Faktorová systematizace souhrnu příčin téhož účinku	310
4. Hypotetické „skryté proměnné“ v systematizaci příčinných řetězů	318
5. Funkcionální přístup	322
6. Axiomatizované teorie	334
7. Jednoduchá reduktivní systematizace	340
8. Redukce zákonů o sociálních „celcích“ na zákony jejich různých složek	347
9. Teoretické modely sociálních jevů a procesů	365
<i>Kapitola osmá Předvídání událostí a praktické využití výsledků výzkumu</i>	370
1. Jednoduché a složité schéma předvídání	370
2. Předvídání probabilistická a podmíněná	372
3. Poznatky o struktuře a kultuře seskupení v procesu předvídání událostí	375
4. Předvídání chování na základě záměrů, plánů a postojů k budoucnosti	377
5. Sebeuskutečňující se prognózy	380
6. Extrapolace trendů	383
7. Dlouhodobé prognózy	385
8. Role sociologických výzkumů při odhalování a diagnóze sociálních problémů	391
9. Teoretické a diagnostické poznatky v sociotechnice	393
10. Manipulace sociologickými proměnnými v sociálním inženýrství	396
11. Empirické zhodnocení účinků praktické činnosti	399
12. Některé problémy spojené s praktickým využitím sociologických výzkumů	400
13. Aplikované výzkumy a sociologie jednotlivých oblastí společenského života	404
14. Společenské funkce sociologie a problém odpovědnosti vědce	408